

SAPS QUÈ...?

“El molí jugava un paper de complement indispensable dintre del sistema econòmic agrari, ja que era el que permetia la transformació dels cereals en farina apta per a l’elaboració del pa, i/o per alimentar el bestiar”.

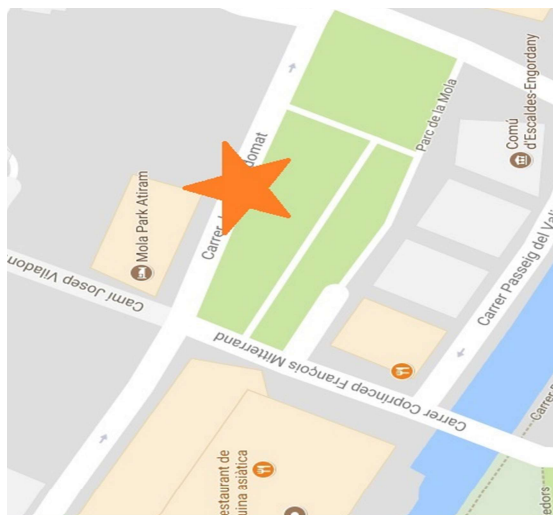
“Els molins andorrans, amb petites variacions, responen tots a un mateix tipus, el molí accionat per força hidràulica, i estructuralment han mantingut les formes dels antics molins medievals. Hi ha constància documental de la presència de molins fariners a les valls andorranes des de l’Alta Edat Mitjana, entre els segles XII i XIII”.

Oficis i indústries d’Andorra (1998) David Mas
Arxiu d’Etnografia d’Andorra, Monografies2

**Dia 30 de setembre del 2017
a les 10 hores**

**Punt de sortida:
Carrer de Josep Viladomat
Escaldes-Engordany**
(Parada de bus davant de Caldea)

Es prega arribar 10 minuts abans

L’itinerari durarà 4 hores.

El recorregut serà amb autobús i el punt de sortida i de tornada és a Escaldes-Engordany

Preu per persona és de 5 €

**Places limitades
Reserva i pagament previs
Tel. + 376 802288**

(Abans del dimarts 26 de setembre)

ITINERARI MOLINS FARINERS

Mola del Tomàs (El Tarter)
Molins de Ransol
Molí vell de Canillo
Mola del Guillem (Encamp)

Amb la col·laboració de
Francina Pons Pifarré

Organitzat per l’Arxiu d’Etnografia

**ARXIU
NACIONAL
D’ANDORRA**

Edifici Prada Casadet 8-12
AD500 Andorra la Vella

Mola del Tomàs (El Tarter)

Per moldre pujàvem per aquí. I per aquí donàvem l'aigua. Baixava l'aigua al canal, i aleshores a l'aixecar això, a baix hi ha una palanca, que està plana aixís, quan està a baix aleshores l'aigua marxava per sobre d'aquella palanca, se n'anava fora, i a l'aixecar aleshores passava per sota i anava a petar al rodet. Ara està tot desfet.

Antoni Riba, el darrer moliner del molí de casa Nicolau a Ordino

- Saps què significa "combregar amb rodes de molí"? I "Portar l'aigua al seu molí"?
- Saps què és una punyera? I un picotí?

Molí vell de Canillo

El blat era la farina més bonica que feva (al molí). Arribava lo gra aquí i això de vegades estae tot ple de sacs. Cada un portave el sac marcat, i si no el tenien marcat els hi marcava jo. Ja teniva una botelleta de tinta amb les inicials, aquí, les lletres de l'abecedari, i hi posava les primeres lletres de cada propietari, els hi marcava i els deie: "Tal hora podeu venir a buscar la farina. O l'endemà o el dia que fos.

I la primera cosa, cobrava abans de fer la feina (...). Ven, amb això cobràvom, això se'n diu la punyera (una mesura de fusta). Aquí hi ha la punyera, i aquí hi ha la mitja (punyera). Si hi havie mig sac mitja punyera i sac sencer, la punyera. Buidàvom el gra a la tremuja, quan estave ple, el molívom i per a casa. Aquesta mola data de molts anys, molts anys, els pares ja l'havien vista moldre. Aleshores va ser que va comprar altra, i va muntar dos.

Antoni Riba, el darrer moliner del molí de casa Nicolau a Ordino

Mola del Guillem (Encamp)

Sabies què al segle XVIII va haver-hi una esllavissada que es va emportar part del molí?

Això és una pedra del país. (...)

Antoni Riba, el darrer moliner del molí de casa Nicolau a Ordino

AEA 32 (Entrevista realitzada l'any 1994)

- Sabies què a Andorra es conreava blat per tot arreu, fins a Soldeu i les bordes d'Envalira i fins a sota el Comapedrosa?
- Sabies què els aiguats del 1937 es van emportar molts molins?

